

Vyhodnotenie plnenia programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v SR – za rok 2021.

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia v RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne podávajú verejnosti informácie o pitnej vode formou www. stránok RÚVZ, e – mailami, telefonicky..., ale aj pri stretnutiach s verejnosťou.

Pri príležitosti Svetového dňa vody mal RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v roku 2021 pripravené rôzne aktivity, ktoré sa pre epidemiologickú situáciu /COVID-19/ odložili na neskorší termín. Do konca roku 2021 sa tieto aktivity neuskutočnili z dôvodu epidemiologickej situácie. Informácie o kvalite pitnej vody na Orave sú zverejnené na webovej stránke RÚVZ.

V zariadení, v ktorých je poskytované ubytovanie pre osoby s oslabenou imunitou /Centrum sociálnych služieb v Dolnom Kubíne/, boli odobraté 2 vzorky pitnej vody, 1 vzorka úžitkovej vody /teplej/ a 2 stery na vyšetrenie prítomnosti baktérií rodu **Legionella** a vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Žiline. Legionella bola prítomná v odobratej vzorke úžitkovej vody. Toto vyšetrenie bolo zamerané na zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

Problematiku **vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku** RÚVZ preventívne rieši v rámci posudzovania predloženej projektovej dokumentácie pre územné konanie navrhovaných stavieb /dožadované hlukové štúdie/, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám ÚPN - obcí a ku kolaudáciám stavieb.

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne prešetril 7 podnetov, zameraných **na zvýšené hladiny hluku** a znečistenie ovzdušia v životnom prostredí, boli riešené: - Hluk z tepelného čerpadla od suseda č. d. 532 v obci Bobrov; - Hluk z reprodukovanej hudby od suseda v obci Zákamenné; - Hlučnosť zvonov kostola na Brezovci v Dolnom Kubíne; - Hluk z práčovne v Habovke; - Posúdenie prieniku vibrácií výťahu v BD v byte obyvateľky Tvrdošín - Medvedzie; - Chov hospodárskych zvierat v záhrade pri rodinnom dome, Klin 582; - Presahovanie hladín hluku z kostolných zvonov v Námestove v ranných hodinách.

Kvalita **vnútorného ovzdušia** v hodnotenom roku nebola RÚVZ riešená.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Kvalitu **pitnej vody** sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo vo vyhodnocovacom období odobratých v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody 108 vzoriek pitných vôd /v okresoch Dolný Kubín 33, Námestovo 49, Tvrdošín 26./ Preverovací monitoring pitných vôd na Orave nebol vykonaný.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na 1 verejnom vodovode /Beňadovo/ a aj na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia. Pracovníčky RÚVZ odobrali 18 vzoriek pitných vôd v objektoch rekreačných zariadení. Z nich

5 vzoriek nevyhovovalo platnej legislatíve. Vzorky pitnej vody odobrali pracovníčky aj z 2 studničiek a tieto vyhovovali vo všetkých vyšetovaných ukazovateľoch platnej legislatíve.

Vzorky **vody na kúpanie**, na zistenie kvality vody na prírodných vodných plochách, boli odoberané len v rámci štátneho zdravotného dozoru /ŠZD/. Spolu bolo odobratých 6 vzoriek vôd: 5 vzoriek vôd na kúpanie na Oravskej priehrade - pri ATC Slanica, ATC JAMI, v Námestove-nábregie /okres Námestovo/, pri ATC Stará Hora, ATC Prístav /okres Tvrdošín/ a z jazera /štrkovisko/ v Kral'ovanoch – Rieke /okres Dolný Kubín/. Odobraté vzorky vôd vyhovovali vo vyšetrených ukazovateľoch medzným hodnotám, uvedeným vo vyhláske MZ SR č. 308/2012 Z. z., o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 17 vzoriek vody na kúpanie aj na umelých kúpaliskách, z ktorých 5 nevyhovovalo kvalitou v zmysle platnej legislatívy.

1.3 ĽUDSKÝ MONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený.

1.4. OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Súčasťou podkladov k vydaniu záväzného stanoviska ku kolaudácii nových vodovodných sietí boli aj vyžiadané certifikáty resp. vyhlásenia o zhode použitých materiálov prichádzajúcich do styku s pitnou vodou. Prehľad kolaudovaných objektov a certifikátov použitých materiálov bol v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OHŽP/477/13603, zo dňa 15.01.2020, k projektu 1.4. zaslaný do NRC v Poprade.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

V roku 2021 RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne neodobral vzorky pitných vôd na ich vyšetrenie v rámci preverovacieho monitoringu a tým neboli v nich vyšetrené ani pesticídy. V rámci preverovacieho monitoringu pitnej vody prevádzkovatelia vodovodov predkladali na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne protokoly, v ktorých boli vyšetované aj pesticídy. Vzorky pitnej vody boli vyšetované v laboratóriách Oravská vodárenská spoločnosť, a.s., Bysterecká 2180, 026 80 Dolný Kubín /simazín, atrazín, propazín, terbutylazín, prometryn a terbutryn/, Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu v Dolnom Kubíne, Jánoškova 1611/58, 026 01 Dolný Kubín /hexachlórcyklohexán – alfa izomér, hexachlórcyklohexán – beta izomér, lindan, hexachlórbenzén, suma DDT a benzo(b)fluorathene/, INGEO – ENVILAB, s.r.o., Divízia chémie a mikrobiológie, Bytčická 16, 010 01 Žilina /aldrín, 4,4'-DDE, 4,4'-DDT, dieldrin, endrin, hexachlórbenzén, heptachlór, lindan, metoxychlór, pesticídy spolu a suma chlórovaných pesticídov/. Odobraté vzorky vyhovovali v týchto vyšetovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKY ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený.

2. ODBOR PRACOVNO-PREVENTÍVNEHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa štandardných výstupov z programu ASTR, je v regióne Oravy 1760, z toho 520 žien. Oproti roku 2020 došlo k poklesu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách (o 1068 - mužov), čo súvisí s faktom, že napriek zložitej epidemiologickej situácii sa vo veľkých spoločnostiach nezastavil proces modernizácie a automatizácie výroby. Pomerne stabilné počty žien na rizikových pracoviskách súvisia hlavne so zamestnanosťou žien v rezorte zdravotníctva, ako aj s montážnymi prácami u dodávateľov v automobilovom priemysle, kde máme vyhlásené riziko z titulu jednostrannej nadmernej záťaže pohybového systému. Na týchto pracoviskách je vyšší podiel žien. Celkový počet firiem, kde máme vyhlásené rizikové práce je 87, čo je rovnako ako v roku 2020.

V priebehu hodnoteného roka nebol na RÚVZ podaný žiaden návrh na vyhlásenie rizikových prác u samostatne zárobkovo činných osôb, ani samostatne hospodáriacich roľníkov. V prípade, že v rámci štátneho zdravotného dozoru zistíme, že firma zamestnáva na rizikových pracoviskách živnostníkov, kontrolujeme ich zdravotnú spôsobilosť a spôsob, akým sú informovaní o rizikových faktoroch pracovného prostredia na danom pracovisku. V 3. kategórii prác z hľadiska psychickej pracovnej záťaže máme zaradených 192 pracovníkov (z toho 181 žien), čo je takmer rovnaký počet ako v roku 2020. Jedná sa o pracovníkov domovov sociálnych služieb (pre seniorov i deti) a Zariadenia núdzového bývania v Dolnom Kubíne. V iných odvetviach nemáme vyhlásené rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže.

Čo sa týka faktora ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach, v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou v Dolnom Kubíne prebehol proces prehodnocovania rizika u faktora ionizačného žiarenia ešte v roku 2018, ktorý súvisel s modernizáciou technických zariadení a zamestnávateľ na základe posudku o riziku podal návrh na preradenie zamestnancov z 3. kategórie prác do 2. kategórie prác. V ďalšej nemocnici v regióne, v Hornooravskej nemocnici v Trstenej, boli tieto profesie preradené do 2. kategórie prác v roku 2011, taktiež v dôsledku modernizácie prístrojov a posúdenia rizika zmluvnou pracovnou zdravotnou službou. Z tohto dôvodu nemáme pracovníkov u faktora ionizačné žiarenie v zdravotníckych zariadeniach zaradených v 3. kategórii prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme na pracoviskách kontrolovali zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, najmä ich skladovanie, vrátane spôsobu evidencie, používanie týchto látok a zmesí, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi (upozorňovali sme na povinnosť aktualizácie prípravy), prevádzkové poriadky, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti zamestnancov (vstupné a periodické lekárske preventívne prehliadky), zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom. Situácia v poľnohospodárskych spoločnostiach, ktoré pre svoju činnosť využívajú prípravky na ochranu rastlín, sa značne zmenila. Väčšina spoločností nakupuje prípravky na ochranu rastlín, už dlhodobo, tesne pred ich aplikáciou, v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonanie postrekov. Organizácie si nevytvárajú skladové zásoby prípravkov na ochranu rastlín, preto sú skladovacie priestory využívané len krátkodobo a počas roka sa v nich prípravky na ochranu rastlín vo väčšine prípadov neskladujú.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

S karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi prichádzajú do kontaktu pracovníci pri podávaní cytostatík, a to v onkologickej ambulancii Hornooravskej nemocnice s poliklinikou v Trstenej a ambulancii klinickej onkológie v Dolnom Kubíne. Pracovníci patológie v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou v Dolnom Kubíne, ktorých hlavným ťažiskom činnosti je bioptická prevádzka, používajú pri svojej práci formaldehyd, i keď v minimálnom množstve. V 8 poľnohospodárskych družstvách evidujeme prácu zaradenú do 3. kategórie, rizikový faktor agrochemikálie. Jedná sa celkovo o 12 mužov, ktorí majú oprávnenie na manipuláciu s týmito látkami. V regióne pôsobia 3 organizácie s oprávnením na odstraňovanie azbestu – Krovmont s.r.o., Dolný Kubín, Darta Service s.r.o. Dolný Kubín, OSBD Dolný Kubín. Počet oprávnených osôb na manipuláciu s materiálmi obsahujúcimi azbest je 16 mužov. Vydali sme 65 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a dostali 47 oznámení o odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Jednalo sa prevažne o strechy rôznych rodinných domov.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Vzhľadom k pandémie COVID-19, sme sa cca celý rok 2021 venovali okrem poskytovania informácií z oblasti ochrany zdravia pri práci, hlavne poradenstvu v súvislosti s epidemickou situáciou v našom regióne. Poskytli sme informácie z oblasti ochrany zdravia pri práci 105 fyzickým a právnickým osobám. Celkový počet poskytnutých konzultácií, osobných i telefonických, bol v priebehu roka 900.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, nepriaznivej epidemiologickej situácii, uzavretia zariadení pre deti a mládež v niektorých mesiacoch školského roka a nutnosti úzko spolupracovať s oddelením epidemiológie na zvládnutí epidémie v regióne Orava boli pracovné činnosti na oddelení HDM riešené počas celého roka iba v neodkladných záležitostiach (bežný ŠZD prakticky nebol vykonávaný). Všetci pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže pracovali s oddelením epidemiológie pri šetrení pozitívnych prípadov na ochorenie COVID-19, nahadzovaní údajov do systémov, infolinke, kontroly karanténnych opatrení v teréne.

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru a realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. V rámci podpory zdravšieho stravovania a prostredia v školách bolo vykonaných 36 kontrol stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež, výdajní stravy a bufetov. Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy vykonávajú pracovníci oddelenia podpory zdravia. Celkovo bolo vykonaných 6 edukačných aktivít a zúčastnilo sa na nich 124 detí. Kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti a používanie pitnej vody a nesladených nápojov v predškolských zariadeniach bola vykonaná v 14 zariadeniach. Odobratých bolo 16 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, všetky vzorky vyhovovali. V rámci podpory pohybových aktivít bola vykonaná 1 kontrola telovýchovného zariadenia.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku ochorení detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Celkovo bolo odobratých 29 vzoriek piesku (25 vzoriek piesku z MŠ a 4 vzorky piesku v rámci občianskej vybavenosti), dve vzorky piesku nevyhovovali. Pieskoviská v areáloch materských škôl sú prekryté, prevádzkovatelia dodržiavajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania pri ZŠ a MŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín. Za obdobie mesiacov október, november, bolo skontrolovaných 6 mesačných jedálnych lístkov určených pre deti z troch vybraných základných škôl.

Hodnotenie jedálnych lístkov

	Október 2021			November 2021		
	<i>bodové hodnotenie desiata/ olovrant</i>	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>	<i>bodové hodnotenie desiata/ olovrant</i>	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>
1. Základná škola M. Kukučina, Dolný Kubín		10 (dobrý)	0,97		11 (veľmi dobrý)	1,0
2. Základná škola M. Medveckej, Tvrdošín		9 (dobrý)	1,0		10 (dobrý)	1,0
3. Základná škola, Slnecná, Námestovo		11 (veľmi dobrý)	1,0		10 (dobrý)	0,94

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Údaje o úraze dieťaťa vyplňal rodič do pripraveného dotazníka. Vyplnené dotazníky sa z oddelení priebežne zbierali a vpisovali do pripravenej masky. Celkovo bolo v roku 2021 evidovaných 8 dotazníkov o úraze.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nemá tento odbor.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2021 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zhromažďovanie údajov
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillancie a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2021, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2021, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí

Európsky imunizačný týždeň v roku 2021 – nerealizovali sa žiadne aktivity.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov ako súčasť prevencie antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch august a september 2021 na 28-ich ambulanciách pre deti a dorast a 2-och nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke, pneumokokovým infekciám a ochoreniu COVID 19 u klientov zariadení sociálnych služieb bola v uvedených termínoch vykonaná na ambulanciách pre dospelých a v jednotlivých DD a DSS. Správa a tabuľky s výsledkami kontroly očkovania boli odoslané na RÚVZ v Žiline.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Záujem rodičov o poradenstvo je malý.

Počas roka vedúca oddelenia absolvovala vzdelávanie v problematike vakcinológie -Slovenský vakcinologický kongres.

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2021 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Na webovej stránke RÚVZ zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach v SR aj vo svete.

Dôraz je kladený na surveillance ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. .

V oblasti výskytu chrípky a ARO počas chrípkového obdobia elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Vírus chrípky nebol potvrdený , nakoľko neboli realizované ani odbery

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 24 145 prípadov infekčných ochorení z toho v 2. polroku 13 478 (v roku 2020 bolo hlásených 8520 prípadov). Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 16 055-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania. Na spracovanie analýz je využívaný

aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC aj výsledky z laboratórií klinickej mikrobiológie.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2021 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

-v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach boli realizované 2 kontroly hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach

- odobraté boli 3 stery zo sterilného materiálu a 36 sterov z prostredia

- overená bola funkčnosť 29-ich sterilizačných zariadení

- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP (2x).

- v mesiaci január sú realizované predbežné ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú doporučené postupy pre manažment jednotlivých NsP

- k 31.12.2021 bolopriebežne hlásených 164 ochorení nozokomiálneho charakteru (111 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 53 z HO NsP v Trstenej), čo je o 9 viac ako vlani. Uvedené počty nezodpovedajú skutočnosti. Lekári na jednotlivých oddeleniach, sa v roku 2021 problematike sledovania a hlásenia nozokomiálnych nákaz nevenovali.

Na základe spolupráce s oddelením klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými, multirezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení. Na realizáciu všetkých úloh v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz je potrebné zabezpečiť sústavnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológie v tejto zložitej a rozsiahlej problematike, čo si vyžaduje aj dostatočné finančné Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2021 bolo riešených 29 epidémií. V tomto roku to boli hlavne epidémie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19. Spolu s uvedenou diagnózou súviselo 17 epidémií. Išlo o rodinné epidémie a epidémie na pracovisku s maximom prípadov 50. Ďalších 12 epidémií malého rozsahu a rodinného charakteru sa týkalo ochorení na salmonelózu a kampylobakteriózu.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte a šírení vírusu SARS-CoV-2 vo svete, SR a v regióne. Opatrenia boli realizované v súlade s usmerneniami ÚVZ SR a vyhláškami MZ SR.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2021 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickéj meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2021 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené. Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2021 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd z ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne na virologické vyšetrenie- zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2021 sme nerealizovali projekt „Hrou proti AIDS“. V roku 2021 bol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS 13 a anonymne bolo vyšetrených 9 osôb.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 9-ich rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V tomto roku sme v porovnaní s rokom 2020 zaznamenali nárast hlásených odmietnutí očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V poučení o dôležitosti očkovania, ktoré je zasielané všetkým rodičom odmietajúcim očkovanie je aj informácia o možnosti konzultácie v poradni očkovania. V roku 2013 sa osobne do poradne dostavili 3 rodičia. V roku 2014 to bolo 5 rodičov, v roku 2015 len 2 rodičia, v roku 2016 do poradne očkovania prišlo 6 rodičov, v roku 2017, 2018 len 2 rodičia a v roku 2019 to boli 3 rodičia odmietajúci povinné očkovanie u svojich detí. V roku 2020 boli konzultácie s rodičmi realizované elektronicky a telefonicky 22x, podobne ako v roku 2021 v počte 17x. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. Každý štvrtý rok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili. V roku 2014 bolo hlásených 106 a v roku 2015 bolo 138 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania. V roku 2016 bolo hlásených 147 nových prípadov, v roku 2017 pediatri hlásili 131 odmietnutí povinného očkovania, v roku 2018 to bolo 125, v roku 2019 pediatri hlásili 126 nových prípadov, v roku 2020 153 odmietnutí a v roku 2021 to bolo 187 odmietnutí povinného očkovania. Každý rok pribúdajú však kompletne odmietnutia všetkých očkovaní.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom úlohy je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním. Projektu predchádzal projekt „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý sme realizovali dotazníkovou formou

v roku 2013 u študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy.

Cieľom pôvodného projektu bola identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaní. Pokračovaním projektu je následná cielená intervencia zameraná na študentov vyšších ročníkov stredných škôl „Očkovanie hrou“. Interaktívna edukácia sa zameriava na 4 základné tematické okruhy: povinné očkovanie, zdroje informácií o očkovaní, kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby a význam individuálnej a kolektívnej ochrany. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne. Aktivity spojené s plnením tejto úlohy sme v roku 2021 nerealizovali.

9 VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Referát výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne plní čiastkové ciele vyplývajúce NPPZ pri plánovaní a realizácii aktivít, ktoré zlepšujú zdravotný stav obyvateľov žijúcich v spádovej oblasti. Oddelenie PZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunit a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie životného štýlu a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. Pri vykonávaní zdravotno-výchovných aktivít či projektov spolupracujeme so vzdelávacími inštitúciami – materské, základné a stredné školy, s mestskými úradmi, s konzultačným centrom, VŠZP, so zdravotníckymi organizáciami a inými organizáciami.

Z dôvodu nepriaznivého vývoja epidemiologickej situácie, z výskytu ochorení COVID-19 spôsobených koronavírusom (SARS-CoV-2) v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne a nutnosti úzko spolupracovať s oddelením epidemiológie prebiehali v roku 2021 vybrané programy a projekty.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Národný akčný plán v prevencii obezity sa vykonáva formou prednášok na stredných, základných a materských školách. V roku 2021 boli na základných školách realizované 2 edukačné aktivity zamerané na zdravú životosprávu a pohyb, ktorých sa zúčastnilo 38 žiakov.

V roku 2020 sme začali spoluprácu na projekte „Viem čo zjem“, s cieľom motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci prednášok sme so žiakmi diskutovali na tému „Hygiena potravín“. V roku 2021 pre projekt „Viem, čo zjem“ bolo zrealizovaných 4 besedy pre 91 žiakov.

Vzhľadom na súčasnú situáciu súvisiacu s Covid-19 a obmedzené možnosti kontaktu v súvislosti so **Svetovým dňom zdravia** bola pre žiakov základných škôl pripravená výtvarná výzva s názvom „Nakresli zdravie“, ktorej cieľom je primäť deti v rannom veku zamyslieť sa nad tým, čo pre ne zdravie znamená.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

V súvislosti so Svetovým dňom pohybom ku zdraviu bol vyhlásený IX. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci tohto dňa bol vytvorený článok na kampaň a uverejnený na internetovej stránke a FB stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. Taktiež vo vstupných priestoroch RÚVZ bol uverejnený odborný panel o prebiehajúcej kampani.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 7 klientom, z toho bolo 3 muži a 4 ženy.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

V zmysle anotácie realizujeme u detí a mládeže výchovu predovšetkým k zdravému životnému štýlu, formou zdravotnej osvetu v oblasti problematiky závislosti a užívania legálnych návykových látok (alkohol, tabak). Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bolo realizovaných 8 prednášok na prevenciu závislosti na tabaku, ktorej sa zúčastnilo spolu 171 žiakov základnej školy.